

Zánik pojištění

Od částečného zaplacení pojistného, které znamená nezaplacení pojistného, je třeba odlišovat placení pojistného ve splátkách. Jestliže je dohodnuto placení běžného pojistného za určité období, či jednorázové pojistné ve splátkách, je současně nezbytné, aby bylo dohodnuto, jaký důsledek v takovém případě bude mít nezaplacení jedné či více splátek (zda se např. ve smyslu § 565 o.z. stane splatnou celá pohledávka) a zejména jaký vliv by měla tato skutečnost na zánik pojištění pro neplacení pojistného ve smyslu ustanovení § 801 o.z. ve znění do 31.12.2004

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 391/2006, ze dne 29.3.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně Č. p., a.s., proti žalovanému I. spol. s r.o., zastoupenému advokátem, o zaplacení částky 55.552,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu Plzeň - město pod sp. zn. 28 C 94/2005, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 9. prosince 2005, č.j. 11 Co 691/2005-52, tak, že rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 9. prosince 2005, č.j. 11 Co 691/2005-52, a rozsudek Okresního soudu Plzeň - město ze dne 13. května 2005, č.j. 28 C 94/2005-35, se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud Plzeň-město rozsudkem ze dne 13. května 2005, č.j. 28 C 94/2005-35, výrokem I. uložil žalovanému zaplatit žalobkyni částku 55.552,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 2 % ročně z částky 13.888,- Kč od 23.1.2004 do zaplacení, z částky 13.888,- Kč od 23.4.2004 do zaplacení, z částky 13.888,- Kč od 23.7.2004 do zaplacení a z částky 13.888,- Kč od 23.10.2004 do zaplacení, to vše do 2 měsíců od právní moci rozsudku. Výrokem II. ve zbytku žalobu zamítl a výrokem III. rozhodl o náhradě nákladů řízení.

Soud prvního stupně vzal za prokázané, že mezi účastníky byla dne 5.2.2001 uzavřena pojistná smlouva č. 306507816 pro případ odpovědnosti za škodu vzniklou jinému v souvislosti s činností pojištěného (dále jen „smlouva“), s účinností od 22.1.2001. Podle článku 7.2 smlouvy a podle všeobecných pojistných podmínek (dále jen „pojistné podmínky“), které účastníci učinili součástí smlouvy, se pojištění automaticky prodloužovalo na další rok, pokud jeden účastník nesdělí druhému nejméně 3 měsíce před uplynutím pojistného roku (tedy nejpozději vždy do 22.10. toho kterého roku), že na dalším pojištění nemá zájem. Bylo ujednáno jednorázové pojistné na jeden pojistný rok ve výši 55.552,- Kč. V článku 8.6. smlouvy bylo stanoveno, že pojištěný uhradí pojistné ve čtyřech splátkách vždy k 22.1., 22.4., 22.7. a 22.10. toho kterého roku.

Pojistné na pojistný rok 2004 s počátkem 22.1.2004 nebylo žalovaným zaplacené. Tuto okolnost žalovaný odůvodňoval tím, že pojištění vypověděl. Příslušná výpověď však byla doručena žalobci až 13.11.2003, tedy po lhůtě uvedené v článku 7 bodu 7.2. smlouvy. Proto podle výslovného ujednání v pojistné smlouvě i podle pojistných podmínek žalobce, došlo dnem 22.10.2003 k automatickému prodloužení pojistné smlouvy na další pojistné období, tedy na období od 22.1.2004 do 21.1.2005. Pojistný vztah pro období od 22.1.2004 do 21.1.2005 nemohl být žalovaným tímto způsobem vypovězen a trval mezi účastníky do 22.4.2004, kdy v souladu s ustanovením § 801 občanského zákoníku ve znění účinném do 31. prosince 2004 (dále jen „o.z.“) zanikl. Soud vyslovil názor, že pro případ zániku pojištění pro neplacení jednorázového pojistného má žalobce (pojišťovna) právo požadovat po žalovaném celé jednorázové pojistné, tedy celou částku 55.552,- Kč. Neztotožnil se s argumentací žalovaného, že výpověď bylo možné ukončit pojistný vztah vždy, a to uplynutím výpovědní lhůty podle § 800 o.z., neboť toto ustanovení dopadá pouze na případy, kdy bylo sjednáno běžné pojistné.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 9. prosince 2005, č.j. 11 Co 691/2005-52, podle ustanovení § 219 občanského soudního řádu (dále jen „o.s.ř.“) rozsudek Okresního soudu Plzeň-město potvrdil a současně rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Po skutkové i právní stránce se plně ztotožnil se závěry soudu prvního stupně. Neshledal důvodnou námitku žalovaného, že sjednáním čtyř splátek získal dohodnutý pojistný vztah charakter běžného pojistného, na který je třeba vztahovat režim ustanovení § 800 odst. 1 o.z. Odvolací soud uvedl, že

umožnění splátek jednorázového pojistného nemůže jednoznačně definovaný smluvní vztah změnit na vztah s běžným pojistným. Uplatněný nárok žalobce nelze považovat též za jsouci v rozporu s dobrými mravy.

Rozsudek odvolacího soudu byl doručen zástupci žalovaného dne 26. ledna 2006 a téhož dne nabyl právní moci.

Proti rozsudku Krajského soudu v Plzni podal žalovaný dne 1. února 2006 včasné dovolání. Domnívá se, že napadené rozhodnutí má zásadní právní význam, neboť se jedná o obcházení zákona ze strany pojišťovny (dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř.). Je přesvědčen, že pojistné, které bylo mezi účastníky ve smlouvě sjednáno, i přes označení jako jednorázové pojistné, je (ve skutečnosti) pojistným běžným ve smyslu § 796 odst. 1 o.z. v tehdy platném znění. V důsledku toho se na předmětné pojištění vztahuje ustanovení § 800 odst. 1 o.z. Odkazuje i na čl. 9 odst. 4 Všeobecných pojistných podmínek, kde je stanoveno, že vedle důvodů uvedených v právních předpisech pojištění zaniká i dalšími způsoby uvedenými v těchto podmínkách. Účastníci smlouvy si tedy výslovně sjednali pro zánik pojištění (vedle způsobů uvedených ve všeobecných podmínkách) i způsob zániku podle právních předpisů, resp. způsob ukončení smlouvy podle zákona nevyloučili. Žalovaný se proto domnívá, že řádně ukončil pojištění, když jeho výpověď byla doručena žalobci víc jak šest týdnů před uplynutím pojistného období. Dále má zato, že soudem prvního stupně užitá ustanovení čl. 7.2. pojistné smlouvy nevyklučuje možnost žalovaného vypovědět pojistnou smlouvu. Toto ustanovení pouze řeší otázku prodloužení pojištění pro případ, pokud nedojde k zániku pojištění z jiných důvodů uvedených ve smlouvě nebo zákoně.

Dovolatel dále uvádí, že vyhovění žalobě by bylo v rozporu s dobrými mravy, neboť na výpověď žalovaného žalobce nijak nereagoval a nechal ho tak v domnění, že je tímto celá záležitost vyřešena.

Z výše uvedených důvodů dovolatel navrhl, aby dovolací soud rozsudky soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil Okresnímu soudu Plzeň - město k dalšímu řízení.

K dovolání nebylo podáno vyjádření.

Dovolací soud uvážil, že dovolání žalovaného bylo podáno oprávněnou osobou, řádně zastoupenou advokátem podle ustanovení § 241 odst. 1 o.s.ř. a stalo se tak ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o.s.ř. Dále vzal v úvahu, že dovolání je charakterizováno obsahovými i formálními znaky požadovanými ustanovením § 241a odst. 1 o.s.ř. Pokud se dovolání opírá o přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř., dovolací soud má zato, že napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o.s.ř., když řeší právní otázku nároku na úhradu pojistného v případě zrušení pojistné smlouvy v rozporu s hmotným právem.

Dovolací soud napadený rozsudek Krajského soudu v Plzni přezkoumal v souladu s ustanovením § 242 odst. 1 až 3 o.s.ř. a dospěl k závěru, že jej z hlediska výtek obsažených v dovolání nelze považovat za správný (§ 243b odst. 2 o.s.ř.).

Z ustanovení § 242 o.s.ř. vyplývá, že právní úprava institutu dovolání obecně vychází ze zásady vázanosti dovolacího soudu podaným dovoláním. Dovolací soud je přitom vázán nejen rozsahem dovolacího návrhu, ale i uplatněným dovolacím důvodem. Současně, je-li dovolání přípustné, je dovolací soud povinen přihlídnout i k vadám uvedeným v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a to i tehdy, když nebyly uplatněny v dovolání. Ty však z obsahu spisu seznány nebyly. Odlišná je však situace u části výtek obsažených v dovolání.

Uplatněný dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř. dopadá na případy, kdy dovoláním napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Jde o omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav. O takový případ jde tehdy, pokud soud buď použil jiný právní předpis, než který měl správně použít nebo jestliže sice aplikoval správný právní předpis, avšak nesprávně jej vyložil. Nesprávné právní posouzení věci může být způsobitelným dovolacím důvodem jen tehdy, bylo-li rozhodující pro výrok rozhodnutí odvolacího soudu.

V souzené věci se žalovaný bránil uplatněnému nároku na úhradu pojistného

za pojistné období s počátkem od 22. ledna 2004 tím, že předmětný pojistný vztah v této době již neexistoval, takže není důvodu, aby toto pojistné platilo.

Podle ustanovení § 796 odst. 1 o.z. (ve znění účinném do 31. prosince 2004) je ten, kdo s pojistitelem uzavřel pojistnou smlouvu, povinen platit pojistné, a to za dohodnutá pojistná období (běžné pojistné); lze též dohodnout, že pojistné bude zapláceno najednou za celou dobu, na kterou bylo pojištění sjednáno (jednorázové pojistné). Podle

druhého odstavce téhož ustanovení nebylo-li dohodnuto jinak, je běžné pojistné splatné prvního dne pojistného období a jednorázové pojistné dnem počátku pojištění.

Uvedená právní úprava má význam pro určení způsobu, jak bude pojistné placeno, tj. zda jako běžné nebo jednorázové. Toto terminologické rozlišení má vliv mimo jiné na určení splatnosti pojistného, dále na úpravu zániku pojištění (§ 801 o.z.) a na dispozici se zaplaceným pojistným (§ 803 o.z.)

Úprava splatnosti běžného i jednorázového pojištění obsažená v citovaném ustanovení § 796 odst. 2 o.z. má dispozitivní charakter. Proto i když zákon stanoví, že jednorázové pojistné se platí najednou za celou dobu, na kterou je sjednáno, neznamená to, že se pojistitel a pojistník nemohou dohodnout na úhradě tohoto pojistného ve splátkách, které pak nelze zaměňovat s běžným pojistným. Podstatné je, že částka takto dojednaného (jednorázového) pojistného byla vypočtena na celou dobu pojištění. Potud tedy je třeba souhlasit se správnými závěry odvolacího soudu, že nelze v tomto případě uvažovat o alternativě, že by takováto úprava úhrady pojistného byla v rozporu s dobrými mravy, resp., že umožnění splátek v rámci dojednaného jednorázového pojistného mění definovaný smluvní vztah na běžné pojistné, u něhož by zánik pojištění bylo možno posoudit podle ustanovení § 800 odst. 1 o.z. Přes tuto okolnost nebyla otázka zániku posuzovaného pojistného vztahu zhodnocena zcela důsledně.

Ustanovení § 801 o.z. v citovaném znění stanovilo, že pojištění zanikne rovněž tím, že pojistné za první pojistné období nebo jednorázové pojistné nebylo zaplaceno do tří měsíců anebo pojistné za další pojistné období nebylo zaplaceno do šesti měsíců od jeho splatnosti; tyto lhůty lze dohodou prodloužit. Pojištění zanikne uplynutím příslušné lhůty. Totéž platí, byla-li zaplacena jen část pojistného. Je nepochybné, že od částečného zaplacení pojistného, které znamená nezaplacení pojistného, je třeba odlišovat placení pojistného ve splátkách. Jestliže je dohodnuto placení běžného pojistného za určité období, či jednorázové pojistné ve splátkách, je současně nezbytné, aby bylo dohodnuto, jaký důsledek v takovém případě bude mít nezaplacení jedné či více splátek (zda se např. ve smyslu § 565 o.z. stane splatnou celá pohledávka) a zejména jaký vliv by měla tato skutečnost na zánik pojištění pro neplacení pojistného ve smyslu citovaného ustanovení § 801 o.z. Tato okolnost má totiž význam proto, že zaniklo-li pojištění podle § 801 o.z. proto, že jednorázové pojistné nebylo zaplaceno do tří měsíců od jeho splatnosti, náleží pojistiteli pojistné jen do zániku pojištění ve smyslu ustanovení § 803 odst. 1 o.z. a pojistník tak není povinen hradit pojistné v plné výši (obdobně srovnej rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19. dubna 2005, sp.zn. 33 Odo 1038/2003). Z tohoto pohledu však otázka existence uplatněného nároku nebyla posuzována (když zejména soud prvního stupně vycházel ze zcela opačného názoru, zatímco odvolací soud se touto otázkou výslovně nezabýval). Nebyla současně ani spolehlivě ověřena doba zániku předmětného pojištění.

Je tedy zřejmé, že z uvedeného důvodu nelze dovoláním napadené rozhodnutí Krajského soudu v Plzni pokládat za správné (§ 243b odst. 2 o.s.ř.), což současně dopadá i na rozhodnutí soudu prvního stupně. Nejvyšší soud České republiky proto toto rozhodnutí (včetně předcházejícího rozsudku soudu prvního stupně) zrušil a vrátil věc k dalšímu řízení Okresnímu soudu Plzeň - město (§ 243b odst. 2 a 3 o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody](#)
- [Nájemné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Péče o dítě \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o smlouvě budoucí \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Daňová exekuce](#)
- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)